

Nittonde söndagen efter trefaldighet

”ANDRA BUDET – ’DU SKALL INTE MISSBRUKA HERRENS, DIN GUDS NAMN, TY HERREN SKALL INTE LÅTA DEN BLI OSTRAFFAD, SOM MISSBRUKAR HANS NAMN.’”

Katekespredikan över andra budet

*Bön:**Herre Gud, vi tackar Dig för att Du har givit oss Ditt ord: lag och evangelium.**Vi ber Dig: Öppna våra öron och hjärtan att ta emot det som Du vill ge oss genom ordets predikan.**Amen.*

Kära vänner i Kristus Jesus! Kanske någon av er undrar om jag har någonting emot *den helige Mikael's dag*. Enligt LBK:s Bibelkalender skulle denna helgdag vara idag. Ursprungligen firade man *den helige Mikael's dag* den 29 september och efter 1772 årets kalenderreform har man i Sverige firat denna högtid den söndag som infaller mellan den 29 september och den 5 oktober.¹ Nej, jag har ingenting emot *den helige Mikael's dag*. Men jag finner inga goda skäl för att avvika från den över 200-åriga traditionen som vi har i Sverige. Därför har vi idag läst texterna för *den nittonde söndagen efter Trefaldighet*. Men predikan är inte över någon av dessa dagens texter. Istället skall jag ha den andra katekespredikan. Några veckor sedan hade jag den första katekespredikan i Luleå över det första budet: **”Du skall inte ha andra gudar vid sidan av mig.”**

Doktor Martin Luther skrev i Stora katekesen, i slutet av det första budets förklaring: *”För – som jag tidigare har sagt – om hjärtat har rätt inställning till Gud, och om vi lyder detta bud, så lyder vi automatiskt även alla de andra buden.”*² Men vi lever fortfarande i världen. Och *den här världen lever på sitt vis och följer härskaren över luftens välde, ”den ande som nu är verksam i olydnadens söner”*³, som den helige aposteln skriver. **”Bland dem var vi alla en gång, när vi följde våra syndiga begär och gjorde vad köttet och sinnet ville. Av naturen var vi vredens barn, vi liksom de andra.”**⁴ Men Gud har förlåtit oss alla våra synder och gjort oss levande genom tron på Jesus Kristus. För Kristi skull är vi fria. Men, tyvärr, så är vi fortfarande också syndiga. *Simul iustus et peccator* – på samma gång rättfärdig och syndare, som Luther sade. Om vi skulle vara helt syndfria och leva fullkomligt heligt skulle vi inte behöva höra: **”Du skall inte missbruka Herrens, din Guds namn”**. Det skulle ju inte ens komma i våra tankar att på något sätt missbruka Hans heliga namn. Men den fallna världen och det syndiga köttet måste höra lagens ord. Paulus skriver: **”Men vi vet att lagen är god, om man brukar den rätt och inser att den inte är till för rättfärdiga utan för laglösa och upproriska, gudlösa och syndare, oheliga och oandliga, för dem som misshandlar sin far och mor, för dråpare, för dem som utövar otukt och homosexualitet, för slavhandlare, lögnare, menedare och för alla som står emot den sunda läran - detta enligt det evangelium om den välsignade Gudens härlighet, som har anförtratts åt mig.”**⁵

Det andra budet lyder: **”Du skall inte missbruka Herrens, din Guds namn, ty Herren skall inte låta den bli ostraffad, som missbrukar Hans namn.”** ”Vad betyder detta?” frågar vår lärofader i Lilla katekesen och svarar: *”Vi ska frukta och älska Gud, så att vi inte förbannar eller svär vid Hans namn eller använder det till trolldom, lögn och bedrägeri, utan anropar det i all nöd, ber, tackar och lovar.”*

¹ Eriksson, L. O. & Nilsson N.-H. 2003. Evangelieboken i gudstjänst och förkunnelse : Homiletiska och liturgiska perspektiv. Stockholm: Verbum. Sidan436. (ISBN 91-526-2970-8.)

² Luther M. 1999. Martin Luthers stora katekes. Täby: Larsons Förlag. Sida 31. (ISBN 91-514-0326-9.)

³ Ef 2:2.

⁴ Ef 2:3.

⁵ 1 Tim 1:8-11.

Man kan missbruka Herrens, vår Guds namn på många olika sätt. Men Han har inte uppenbarat Sitt heliga namn bara för att vi skall undvika att missbruka det. Redan i Gamla testamentet sade Herren: **"Överallt på den plats där jag stiftar en åminnelse åt mitt namn skall jag komma till dig och välsigna dig."**⁶ Herren vill att vi använder Hans namn på ett rätt sätt.

Om vi ska använda Herrens namn på ett rätt sätt och om vi inte skall missbruka Hans heliga namn så är det viktigt att veta vad Guds namn är. Kuske sammanfattar detta i sin förklaring för Lilla katekesen: *"Guds namn är alla de benämningar som Gud använder om sig själv"* och *"Guds namn är allting som Gud har uppenbarat för oss om sig själv i sitt ord."*⁷ Vid den brinnande busken sade Mose till Gud: **"När jag kommer till Israels barn och säger till dem: Era fäders Gud har sänt mig till er, och de frågar mig: Vad är hans namn? vad skall jag då svara dem?"** Gud sade till Mose: **"Jag är den Jag Är."** Och han sade vidare: **"Så skall du säga till Israels barn: Jag Är har sänt mig till er."** Och Gud sade ytterligare till Mose: **"Så skall du säga till Israels barn: HERREN, era fäders Gud, Abrahams Gud, Isaks Gud och Jakobs Gud, har sänt mig till er. Detta skall vara mitt namn för evigt och så skall man kalla mig från släkte till släkte."**⁸ Herren sade att Hans namn är: *Jag Är*, vilket på hebreiska är de fyra bokstäverna J H V H och mest troligt uttalas Jahve. Men från Skriften ser vi att Herren Gud har olika benämningar, som till exempel Gud, Herren, Fader, Gud den Allsmäktige, Jesus Kristus, den Helige Ande osv. Guds namn står för Gud. Om du missbrukar Hans namn då föraktar du Honom själv.

Luther nämner i Lilla katekesen fem saker till vilket man inte skall använda Herrens namn: vi skall inte 1) förbanna eller 2) svära vid Hans namn eller använda det till 3) trolldom, 4) lögn och 5) bedrägeri. Han fortsätter med att nämna fyra saker till vilket vi bör använda Hans namn till eller hur vi använder det rätt: vi skall 1) anropa Hans namn i all nöd, 2) be, 3) tacka och 4) lova.

Det skulle vara bra att stanna vid varje sak som han nämner och studera dessa sanningar med Skriftens ljus, men det hinner vi inte idag under denna predikan. Istället får jag ta upp några saker idag och lämna en del till framtiden. Men framför allt hoppas jag att denna predikan får uppmuntra dig att ta och studera mer den stora skatten som vi har i Lilla katekesen. Jag rekommenderar också att studera vad Luther skriver i Stora katekesen om dessa saker. Det är mycket uppbyggligt, tydligt och klart hur han förklarar dessa bud och de andra grundläggande kristna läror i katekeserna. Luther sammanfattar Skriftens lära i sina katekeser. Skriften är den sanna, klara och härliga källan som vi har för att få lära känna vår Gud och Frälsare; för att lära känna Hans vilja och vad Han har gjort för oss. Kuskes *"blåa katekes"*⁹ är en bra hjälpmedel för att studera Lilla katekesens grunder från Skriften.

"Du skall inte missbruka Herrens, din Guds namn." Herrens namn är helig och det skall inte missbrukas på något sätt utan i stället skall man använda Hans namn på det rätta sättet. *"Det värsta sättet att missbruka Guds namn på är att använda det till lögn och bedrägeri"*¹⁰, skriver Luther. Han säger också: *"Framför allt äger dock missbruket rum i samband med andliga ting som har med samvetet att göra, som till exempel när falska predikanter träder fram och utger sina lögn för att vara Guds ord."*¹¹ De som påstår sig vara kristna men

⁶ 2 Mos 20:24b (Svenska Bibeln 1917).

⁷ Kuske, D. P. 2002. Luthers lilla katekes med en förklaring för barn och vuxna. Ljunbgy: Biblicums förlag. Sidorna 71-72. (ISBN 91-85604-10-0.)

⁸ 2 Mos 3:13-15.

⁹ Kuske, D. P. 2002. Luthers lilla katekes med en förklaring för barn och vuxna. Ljunbgy: Biblicums förlag. (ISBN 91-85604-10-0.)

¹⁰ Luther 1999, 32.

¹¹ Luther 1999, 31-32.

undervisar något annat än vad Herren har sagt i Sitt ord missbrukar Hans namn. Vi lever på de tider om vilken aposteln Paulus skrev till den unge pastorn Timoteus: **”Men Anden säger tydligt att i de sista tiderna kommer somliga att avfalla från tron och hålla sig till villoandar och till onda andars läror.”**¹² Världen är full av villoandar och onda andars läror. Det finns en och annan så kallad kristen kyrka, men få som håller sig till hela Herrens undervisning. Det verkar som om den rena evangeliska förkunnelsen, förkunnelsen som predikar oförfalskat både den heliga lagen och det ovillkorliga evangeliet håller på att tyna bort i vårt land. Alla verkar falla till en eller annan mänsklig kompromiss. Men å andra sidan så sade ju även Jesus: **”Men skall väl Människosonen, när han kommer, finna tro här på jorden?”**¹³ Var är gudsfruktan? Var är den sanna kärleken och fruktan för Gud? Ja, det finns några få kvar i Norden och nu vill djävulen få också oss att ge upp. Men må Herren själv bära oss och ge oss de krafter som vi behöver! **”Ni kommer att bli hatade av alla för mitt namns skull.”** – säger Jesus, och fortsätter – **”Men den som håller ut intill slutet skall bli frälst.”**¹⁴ Vi får be att Gud ger oss krafter att alltid använda Hans namn på det rätta sättet, att vi alltid ärar Honom genom att hålla oss till Hans ord och genom att låta evangeliet råda i våra samveten så att djävulen inte lyckas i sina planer för att förstöra oss.

Vi ärar Gud genom att hålla oss till allt som Han säger och genom att inte ge upp Hans ord för något pris som helst. Om vi skulle ge upp något i Skriften för att behålla freden med vänner eller släktingar så skulle vi missbruka Herrens namn. Om vi skulle göra kompromisser om Guds ords sanningar för att fortsätta att tillhöra en större kyrkoorganisation eller för att få pengar så skulle vi missbruka Herrens namn. Om vi skulle tillåta obiblisk undervisning bland oss så skulle vi missbruka Herrens namn. Sådant blir inte till välsignelse, **”ty Herren skall inte låta den bli ostraffad, som missbrukar Hans namn.”** Att hålla sig till hela Herrens undervisning är inte lätt för vårt kött.¹⁵ Satan gör allt för att förstöra Guds ords rena förkunnelse och Guds kära barn. Från Uppenbarelseboken läser vi: **”I sitt raseri mot kvinnan gick draken bort för att strida mot de övriga av hennes barn, mot dem som lyder Guds bud och håller fast vid Jesu vittnesbörd.”**¹⁶ Det är denna drake, djävulen, som är efter oss. Men må Gud förbarma Sig över oss och låta oss alltid lyda Guds bud och hålla fast vid Jesu vittnesbörd!

Vi ska använda Guds namn för vårt eget och våra nästas bästa. Djävulen vill skada oss, men vi skall använda Guds namn emot honom och hans planer. Luther skriver i Stora katekesen: *”Jag har själv stor erfarenhet av hur ofta en plötslig, stor olycka genast passerar bort när jag anropar Guds namn. Jag menar därför att vi till djävulens förargelse ska föra Guds heliga namn på tal, så djävulen inte kan skada oss, vilket han så gärna vill.”*¹⁷ Luther skriver också: *”Förbudet att använda Guds heliga namn till lögn och ogudaktighet, innebär att Gud vill att vi skal använda det till att främja allt som är sant och gott. Som till exempel när det krävs av oss att vi avlägger en ed, och vi gör det utan falskhet. Eller när vi undervisar på ett gott och riktigt sätt, när vi anropar Guds namn i svårigheter, när vi tackar och lovar honom i välgång osv. Allt detta sammanfattas och anbefalls i Ps. 50:15: ”Ropa till mig när du är i nöd, jag skall rädda dig, och du skall ära mig”. Detta är exempel på att använda Guds namn på ett rätt sätt, och det leder till salighet. På så sätt blir även hans namn helgat, vilket vi ju ber om i Fader vår.”*¹⁸

---

¹² 1 Tim 4:1.

¹³ Luk 18:8b. (Svenska Bibeln 1917).

¹⁴ Mark 13:13.

¹⁵ I betydelsen, att det är inte lätt för oss som tror för att vi har fortfarande köttet, den syndiga naturen, med oss.

¹⁶ Upp 12:17.

¹⁷ Luther 1999, 36.

¹⁸ Luther 1999, 34.

Gud vill att vi åkallar Hans namn i nöden¹⁹, att vi ber regelbundet²⁰, att vi prisar honom inför andra, alltså berättar för andra om Hans härliga gärningar²¹ och att vi tackar Hans heliga namn²².

När vi nu har talat om det andra budet, så kan vi fråga oss själva: Hur tjänar detta bud som en spegel för oss? Har vi alltid använt Hans namn som Han vill? Ja, vi måste bekänna att vi har inte alltid fullkomligt hållit ens detta bud. Vi har syndat genom att vi har inte alltid använt Guds namn så som Han vill. När vi nu har tänkt på Guds heliga budord och för att vi vet att vi är syndare och har syndat även emot det andra budet så är det viktigt att lyfta våra blickar mot Jesus, som har frälst oss genom att fullkomligt hålla andra budet i vårt ställe och som dog för att rena oss från all synd! Han har fullbordat hela Guds heliga lag i vårt ställe och frälst oss genom Sin offerdöd på Golgatas mellersta kors. Jesu **”blod renar oss från all synd”**²³, säger Skriften!

Amen!²⁴

Låt oss be:

*Herre, vi tackar Dig att Du har uppenbarat oss Ditt namn och att vi har fått lära känna Din frälsning!
Tack att vi får vara Dina bar genom tron och att vi snart får se Dig i Din härlighet!
Hjälp oss att leva den tid som vi har kvar här på jorden för Ditt heliga Namns ära!
Amen!*

Pastor Jan-Erik Tiri
e-mail: jetiri@yahoo.se
www.lutherdom.se

---

¹⁹ Ps 50:15; Matt 8:23-27.

²⁰ 1 Tess 5:17; Dan 6:10,11; Joh 16:23.

²¹ Ps 145:2,10-12; 1 Petr 2:9.

²² Luk 17:11-19; Ps 118:1; Ef 5:18-20.

²³ 1 Joh 1:7.

²⁴ 1983 ord.